

**Центральноукраїнський державний педагогічний університет імені
Володимира Винниченка**

Кафедра *філософії, політології та міжнародних відносин*

РОБОЧА ПРОГРАМА НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ

ТЕОРІЯ МІЖНАРОДНИХ ПОЛІТИЧНИХ ВІДНОСИН

ПП НД/ОКБ 2.1.2.2

Факультети: історії та права.

Форма навчання: денна/заочна

Кропивницький – 2020-2021 рік

Робоча програма «**ТЕОРІЯ МІЖНАРОДНИХ ПОЛІТИЧНИХ ВІДНОСИН**»
для студентів
за спеціальністю: *291 Міжнародні відносини, суспільні комунікації та регіональні студії*

Розробник: кандидат політичних наук, доцент кафедри філософії, політології та міжнародних відносин Стадніченко Р.В.

Робочу програму схвалено на засіданні кафедри філософії, політології та міжнародних відносин Центральноукраїнського державного педагогічного університету імені Володимира Винниченка

Протокол від 27 серпня 2020 року № 1

Завідувач кафедри філософії, політології та міжнародних відносин

Ю.В. Харченко

1. Опис навчальної дисципліни

Найменування показників	Галузь знань, спеціальність, освітня програма, рівень вищої освіти	Характеристика навчальної дисципліни	
		денна форма навчання	заочна форма навчання
Кількість кредитів: 5	Галузь знань 29 Міжнародні відносини	Нормативна	
Індивідуальне науково-дослідне завдання: Немає	Спеціальність: 291 Міжнародні відносини, суспільні комунікації та регіональні студії Освітньо-професійна програма: Міжнародні відносини, суспільні комунікації та регіональні студії	Рік підготовки: 1-й	
		Семестр; 1-й	
		Лекції: 28 год.	
		Семінарські: 24 год.	
		Лабораторні: 0 год.	
		Самостійна робота: 98 год.	
		Вид контролю: екзамен	

2. Мета та завдання навчальної дисципліни

Метою вивчення студентом теорії міжнародних політичних відносин є пізнання досвіду і уроків глобальних, регіональних та локальних зв'язків, засвоєння теорій міжнародних відносин. Опанування дисципліни має фахово-формуючу, світоглядно-виховуючу, інтелектуально-розвиваючу функції.

Завдання:

- Проілюструвати і описати головні міжнародно-політичні теорії та тенденції, що були характерними для людської цивілізації у контексті дипломатичних стосунків та воєн;
- Сформувати у магістрів уміння самостійно аналізувати теоретичні проблеми, історичні факти і явища на основі наукової методології, оцінювати варіанти аргументації в сучасній літературі, робити обґрунтовані висновки з історії міжнародних відносин;
- Навчити магістрів обирати правильну, логічно-обґрунтовану аргументацію з дискусійних проблем теорії та досвіду міжнародних відносин, визначення в них місця України, для можливості аналізу й прогнозування міжнародних подій;
- Спонукаати магістрів до вироблення рекомендацій тактичного й стратегічного змісту у сфері зовнішніх відносин.
- Репрезентувати магістрам ключові проблеми теорії міжнародних відносин, осьові етапи міжнародних стосунків у їх ретроспективному розвитку.

У результаті вивчення навчальної дисципліни студент повинен

розуміти чому відбувається

- глобалізація системи міжнародних відносин;
- поглиблення взаємозалежності між суб'єктами та об'єктами сучасної світової політики;
- зміна співвідношення між внутрішньою і зовнішньою політикою, між роллю традиційних акторів міжнародних відносин та новітніх учасників світової геополітичної гри.

пояснити, що таке

- «міжнародні політичні відносини», «геополітика», «теорії міжнародної безпеки», «глобальні канали комунікації», «форми і методи впливу у міжнародних відносинах»;
- «особливості сучасних зв'язків у сфері міжнародних відносин», «теорії і концепції міжнародних політичних відносин», «транснаціоналізацію міжнародних відносин».

обґрунтувати механізми

- трансформації сучасної системи міжнародних політичних відносин на основі декількох сценаріїв;
- посилення і послаблення впливу сучасної держави у рамках існуючої системи міжнародних відносин;
- протистояння між різними акторами міжнародних відносин у процесі перерозподілу світових ресурсів;
- забезпечення наднаціонального контролю та санкційного впливу на рівні міжнародних організацій.

знати:

- понятійно-категоріальний апарат теорії міжнародних політичних відносин;
- предмет, методологію, функції теорії міжнародних політичних відносин;
- особливості теоретичних напрацювань у галузі вивчення міжнародних політичних відносин;

вміти:

- фахово інтерпретувати міжнародні політичні відносини;
- здійснювати аналіз проблем сучасних міжнародних відносин та застосовувати знання для розробки практичних рекомендацій у відповідних напрямках.

Сформовані компетентності:

- **ЗК1** Здатність проведення досліджень на відповідному рівні.
- **ЗК2** Здатність вчитися і оволодівати сучасними знаннями.
- **ЗК3** Вміння виявляти, ставити та вирішувати проблеми.
- **ЗК4** Здатність спілкуватися іноземною мовою.
- **ЗК5** Здатність генерувати нові ідеї (креативність).
- **ЗК8** Здатність виявляти ініціативу та підприємливість.

- **СК1.** Здатність виявляти та аналізувати природу, динаміку, принципи організації міжнародних відносин, типи та види міжнародних акторів, сучасні тенденції розвитку світової політики.
- **СК2.** Здатність приймати обґрунтовані рішення щодо здійснення міжнародної та зовнішньополітичної діяльності.
- **СК3.** Здатність аргументувати вибір шляхів вирішення завдань професійного характеру у сфері міжнародних відносин, суспільних комунікацій та регіональних студій, критично оцінювати отримані результати та обґрунтовувати прийняті рішення.
- **СК4.** Здатність аналізувати глобальні процеси та їх вплив на міжнародні та суспільні відносини, політичні та суспільні системи.
- **СК5.** Здатність аналізувати та прогнозувати міжнародні відносини у різних контекстах, зокрема політичному, безпековому, правовому, економічному, суспільному, культурному та інформаційному.
- **СК9.** Здатність виявляти та аналізувати особливості розвитку країн та регіонів, сучасних глобальних, регіональних та локальних процесів, та місця в них України.
- **СК10.** Здатність до самонавчання, підтримки належного рівня знань, готовність до опанування знань нового рівня, підвищення своєї фаховості та рівня кваліфікації.

Програмні результати навчання відповідні компонентам освітньої програми:

- **РН1.** Знати та розуміти природу, джерел та напрямів еволюції міжнародних відносин, міжнародної політики, зовнішньої політики держав, стану теоретичних досліджень міжнародних відносин та світової політики.
- **РН2.** Критично осмислювати та аналізувати глобальні процеси та їх вплив на міжнародні відносини
- **РН4.** Аналізувати та оцінювати проблеми міжнародної та національної безпеки, міжнародні та інтернаціоналізовані конфлікти, підходи, способи та механізми забезпечення безпеки у міжнародному просторі та у зовнішній політиці держав.
- **РН7.** Оцінювати та аналізувати міжнародні та зовнішньополітичні проблеми та ситуації, пропонувати підходи до вирішення таких проблем.
- **РН12.** Формулювати задачі моделювання, створювати і досліджувати моделі об'єктів і процесів міжнародних відносин, зовнішньої політики, суспільних комунікацій та регіональних студій.
- **РН13.** Брати участь у професійні дискусії у сфері міжнародних відносин, зовнішньої політики, суспільних комунікацій та регіональних студій, доносити до фахівців та широкого загалу інформацію, ідеї, проблеми, рішення та власний досвід з фахових проблем.

3. Програма навчальної дисципліни

Вступ. Запровадження предмету теорії міжнародних політичних відносин у Центральноукраїнському державному педагогічному університеті імені Володимира Винниченка є важливим кроком на шляху гуманітаризації та гуманізації освіти на факультеті історії та права цього закладу. Розв'язання проблем, які стоять перед Україною в світовому просторі у XXI столітті, вимагає реалізації важливого завдання формування громадянина із сучасною свідомістю патріота європейської держави, високим рівнем політичної культури. Цьому має сприяти теорія міжнародних політичних відносин, як засіб пізнання досвіду і уроків глобальних, регіональних і локальних зв'язків, визначення в них місця України, як можливість аналізу й прогнозування подій, вироблення рекомендацій тактичного й стратегічного змісту у сфері зовнішніх відносин.

Тема 1. Теорія міжнародних відносин як наука

Сутність і предмет теорії міжнародних відносин (ТМВ). Плюралістичний характер ТМВ. Пошук шляхів створення загальної ТМВ. Теорія, соціологія та історія МВ (за Ф. Унцінгером). Теорія зовнішньої політики. Теорія міжнародних інтеракцій (взаємодії). Теорія світової політики. Теорія світового розвитку. Мета ТМВ. Об'єкт ТМВ. Предмет ТМВ. Завдання ТМВ на сучасному етапі. Проблеми війни і миру, ідентифікації нових міжнародних акторів, посилення антидержавних тенденцій, збільшення економічного розриву між країнами, зростання соціальної напруженості у світі, боротьби за контроль над обмеженими ресурсами, становлення нового світового порядку.

Тема 2. Сучасні теорії міжнародних відносин

Політичний ідеалізм. Концепції Д. Перкінса, У. Ліппмана, Ф. Таненбаума, Т. Мюрея, Д. Фосдіка, П. Лайнбарджера, Ч. Маршалла, У. Еліота. Міжнародні відносини з погляду абстрактних морально-етичних ідеалів та правових норм. "Гуманітарне втручання" на захист прав людини. Створення системи колективної безпеки. Сутність західної християнської цивілізації. Американський спосіб життя. Комунітарні, космополітичні концепції. Деонтологічний підхід.

Тема 3. Політичний простір міжнародних відносин

Сутність і структура політичного простору. Територіальний і функціональний виміри. Локальний, регіональний і глобальний рівні політичного простору. Різновиди кордону за К. Хаусхофером: наступальний, високоорганізований, укріплений, напередодні розпаду та ін. Система політичних полів (ендемичне, прикордонне, перехресне, тотальне). Геополітична опорна точка. Метаполе. Геостратегічні лінії. Функції політичного простору: фронтальна, лінійна, осередкова.

Тема 4. Цивілізаційний вимір міжнародних відносин

Цивілізація. Самобутність. Цивілізаційна ідентичність. Теорія культурно-історичних типів М. Данилевського. Російська геополітична версія панславізму. Форми “Європейничання”. Цивілізаційна теорія О. Шпенглера. Стадія глибокої давнини. Стадія культури. Епохи розвитку культури. Теорія локальних цивілізацій А. Дж. Тойнбі. Повністю розвинені цивілізації. Генеза цивілізацій. Творчі меншості. Природа занепаду цивілізацій. Концепція “зіткнення цивілізацій” С. Хатінгтона. “Ера Заходу”. “Бунт проти Заходу”. Фаза “воюючих держав”. Фаза “універсальної держави”. Серцевинна держава. “Надтріснуті” країни. Розколоті країни. Цивілізаційна концепція О. Кузнецова. Сучасні тенденції розвитку цивілізаційної теорії.

Тема 5. Міжнародні системи

Виникнення і сутність системного підходу. Система, структура, Середовище системи. Специфікація. Спільності. Відмінності. Узгодження. Цілісності. Системний розподіл. Системний підхід. Міжнародна система. Теорія міжнародних систем М. Каплана. Міжнародні відносини. Міжнародна система. Шість макромоделей міжнародних систем. Система та баланс сил. Основні правила поведінки. Вільна біполярна система. Правила поведінки акторів. Жорстка біполярна система. Універсальна міжнародна система. Ієрархічна система. Система з індивідуальним правом вето. Дуже вільна біполярна система. Система ослабленої напруженості. Неусталена система блоків.

Тема 6. Інструменти міжнародної політики

Вайолентологія. Сутність і параметри сили. Співвідношення понять сили та могутності. Елементи національної сили за Г. Моргентау (географічне положення, природні ресурси, виробничий потенціал, військова підготовленість, населення, національний характер, національна мораль, дипломатичне мистецтво, якість уряду). Параметри сили за А. Бакеном, Д. Ніхтерлейном, Р. Снайдером, Р. Ароном. Доктрина балансу сил і “теорія доміно”. Баланс сил та силова рівновага. Політика з позиції сили. Війни (справедливі і несправедливі, з використанням звичайних озброєнь та засобів масового знищення, світові та локальні, двосторонні та коаліційні). Агресія. Інтервенція (збройна, ідеологічна, економічна). Таємні операції. Окупація. “Дипломатія канонерок”. “Дипломатія долара”.

Тема 7. Міжнародні конфлікти та шляхи їх урегулювання

Сутність та функції міжнародних конфліктів. Структура міжнародного конфлікту. Стратегія поведінки в конфлікті (суперництво, співробітництво, компроміс, пристосування, уникнення). Тактики стратегії поведінки (жорсткі, нейтральні, м'які). Витоки конфлікту. Типології міжнародних конфліктів. Конфлікт інтересів. Конфлікт цінностей. Конфлікт ідентифікацій. Територіальні та нетериторіальні конфлікти. Розв'язання міжнародних конфліктів за рішенням державного діяча, у слушному випадку, в результаті контрудару, в результаті поступового їх дозрівання.

Тема 8. Міжнародна безпека (2 год.)

Сутність, параметри і види безпеки. Принципи гарантування безпеки. Політика безпеки. Життєво важливий інтерес. Види безпеки (військова, політична, соціальна, економічна, екологічна, інформаційна). Параметри безпеки держави. Основні загрози безпеці: реальні, потенційні, глобальні, регіональні та локальні. Джерела реальної загрози: тероризм, поширення зброї масового знищення, радіоактивні матеріали, міжетнічні та міжконфесійні конфлікти, деградація навколишнього середовища, уповільнення чи припинення економічного зростання та ін. НТП і науково-технічні відкриття як загроза

стабільності у світовій системі.

Тема 9. Сучасна світова система

Сутність і вектори розвитку сучасної світової системи. Передумови виникнення сучасної світової системи. Основні риси сучасної світової системи. Політична олігономія. Геополітичні моделі сучасної світової системи: уніполярна, біполярна, мультиполярна. Трансформація сучасної світової системи. Циклічність світового розвитку.

Тема 10. Глобальні процеси сучасності

Глобалізація та її вплив на міжнародні відносини. Глобальний та регіональний рівень світового інтеграційного процесу. Глобальне суспільство. Принципові помилки сучасних концепцій глобалізації (за В. Іноземцевим, М. Кастельє, Д. Пізано, П. Хірстом, Г. Томпсоном).

Вплив демографічних процесів і технологічної революції на міжнародні відносини. Різде збільшення населення Землі та посилення демографічного дисбалансу між багатими і бідними країнами. Глобальний демографічний вибух. Розвиток технологій і заміна численних традиційних видів діяльності на нові системи виробництва і безробіття.

Тема 11. Вестфальська система міжнародних відносин (1648 – 1789 рр.)

Прелімінарні (попередні) переговори в ході Тридцятирічної війни. Прелімінарні умови миру 1645 р.

Проблема територій, “християнського вічного миру”, правові питання на Вестфальському конгресі. Передача Франції територій в Ельзасі. Забезпечення володіння Швецією пунктами в гирлах річок Північної Німеччини й частиною Померанії. Вихід із Вестфальських переговорів Іспанії (1647 р.). Розширення прав протестантів. Підтвердження самостійності Голландії. Визнання незалежності Швейцарії (гаранти – Франція й Швеція). Посередництво на конгресі Венеції на чолі з дипломатом А. Контарині.

Тема 12. Віденська система міжнародних відносин (1815 – 1877 рр.)

Скликання Віденського конгресу 1814 р. для мирного врегулювання в Європі.

Протиріччя між його учасниками. Територіальні претензії Росії. Таємні угоди Росії з Пруссією; Англії, Австрії і Франції. Заключний акт конгресу (червень 1815 р.). (Повернення Франції до кордонів 1792 р., об'єднання Бельгії та Голландії в Нідерландське королівство, відновлення Сардинського королівства, передача Пруссії Вестфалії, Рейнської області та Померанії, відновлення влади Австрії у Венеції та Ломбардії, передача Норвегії від Данії до Швеції, закріплення за Англією колоній, зокрема, о-вів Мальти та Цейлону, Капської обл. на півдні Африки, створення Німецького союзу із 34 незалежних держав та 4 вільних міст, утворення Швейцарської конфедерації із 19 кантонів.)

Тема 13. Міжнародні відносини в період Берлінської системи (1878 – 1914 рр.)

Сан-Стефанський мирний договір 19.2.1878 р. та відношення до нього Англії і Австро-Угорщини. Цілі Туреччини і західних держав на Берлінському конгресі. Берлінський трактат 1.7.1878 р. Обмеження території автономії Болгарії. Створення автономної області Східної Румелії під владою Туреччини. Залишення за Туреччиною Македонії. Незалежність Чорногорії, Сербії, Румунії. Закріплення за Росією гирла Дунаю, Ардагану, Батуму і Карсу. Окупація Австро-Угорщиною Боснії та Герцеговини. Контроль Англії над о. Кіпром.

Тема 14. Перша світова війна

Причини та характер війни. Англо-німецький економічний, військово-морський і колоніальний антагонізм. Франко-німецькі суперечності. Сараєвське вбивство 28.6.1914 р.: привід до війни. Ультиматум і оголошення війни Австро-Угорщиною Сербії. Загальна мобілізація в Росії. Оголошення війни Німеччиною Росії. Вступ у війну Англії та Франції. Офіційний нейтралітет Болгарії, Греції, Іспанії, Португалії, Голландії, Данії, Швеції, Норвегії, США, Італії, Румунії, Туреччини, більшості латиноамериканських країн. Таємний договір Туреччини з Німеччиною. Оголошення війни Японією Німеччині.

Тема 15. Версальсько-Вашингтонська система міжнародних відносин (1919 – 1939 рр.)

Позиції держав-переможниць наприкінці війни. “14 пунктів” В.Вільсона. Паризька мирна конференція 1919 р. Версальський мирний договір. Створення

Ліги Націй. Мандатна система. Мирні договори з Австрією, Угорщиною, Болгарією, Туреччиною. Міждержавні суперечності на Тихому океані після Першої світової війни. Вашингтонська конференція 1921 – 1922 рр. Договори 4-х, 5-ти і 9-ти держав. Характер Версальсько-Вашингтонської системи, її історичні наслідки.

Тема 16. Друга світова війна (1919 – 1939 рр.)

Причини війни. Періодизація. Напад Німеччини на Польщу 1.9.1939 р. Оголошення війни Німеччині Англією та Францією. Перехід радянсько-польського кордону військами СРСР. “Дивна війна”. Окупація Німеччиною Данії, Норвегії. Капітуляція Нідерландів, Бельгії. Евакуація з материка англійських військ. Окупація Парижу. Капітуляція Франції (Комп’ен 22.6.1940 р.). Окупація Югославії та Греції. Нейтралітет Швеції, Швейцарії, Ісландії. Радянсько-фінська війна. Приєднання до СРСР Прибалтики. Напад Німеччини на СРСР. Окупація Прибалтики, України, Білорусії, Молдови, частини Росії. Початок формування антигітлерівської коаліції. Декларація Об’єднаних Націй 26-и країн, у т. ч. СРСР, США, Китаю Англії, Індії, Австралії (1.1.1942 р.). Напад Японії на американську базу в Перл-Гарборі (Гавайї) та тихоокеанську ескадру Англії. Захоплення Японією Філіппін. Таїланду, Бірми, Малайї, Сінгапура та Індокитаю. Битва під Москвою. Крах планів “бліцкригу”.

Тема 17. Ялтинсько-Потсдамська система міжнародних відносин (1945 – 1989 рр.)

Кримська (Ялтинська) конференція голів урядів союзних держав – СРСР, США і Великобританії (4–11.2.1945 рр.). Узгодження планів завершення розгрому гітлерівського вермахту і домовленість про спільну політику переможеної Німеччини та визволеної Європи. Мета знищення німецького мілітаризму і нацизму. Визначення зон окупації Німеччини союзниками. Питання репарацій, радянсько-польського кордону, повернення Польщі західних земель. “Декларація про визволену Європу”. Необхідність створення ООН. Підтвердження СРСР зобов’язання вступити у війну з Японією після капітуляції Німеччини. Право СРСР на Південний Сахалін і Курили після капітуляції Японії.

Тема 18. Постбіполярний світ (1990-і – 2000-і рр.) (2 год.)

Розпад СРСР і утворення нових незалежних держав. Кінець біполярності світу й формування нової міжнародної ситуації. Зростання міжнародного впливу США як єдиної світової наддержави. Роль Росії, Китаю, Індії в міжнародних відносинах 1990-х рр. Розвиток Європейського Союзу і НАТО. Маастрихтські угоди 1992 р. Перетворення Європейського співтовариства на економічний, валютно-фінансовий і військово-політичний союз. Розширення ЄС. Нова роль країн Східної Європи. ООН в системі міжнародних відносин. Регіональні конфлікти і спроби їх ліквідації. Війна в Перській затоці. “Буря в пустелі” 1991 р. Міжусобна війна в колишній Югославії і втручання країн НАТО.

Тема 19. Міжнародні організації у XX – на поч. XXI ст. (2 год.)

Утворення Ліги Націй. Її Статут і головні органи (Асамблея та Ради). Зобов’язання членів. Можливість застосування колективних економічних та військових санкцій проти агресора. Право Ліги передавати державам-переможницям мандати на управління колоніями. Отримання Великобританією (Ірак, Палестина, Камерун, частина Того), Францією (Сирія, Ліван) та Японією колишніх німецьких колоній і взяття під контроль ряду територій. Вступ СРСР до Ліги Націй (1934 р.).

Тема 20. Історія міжнародних відносин України. (2 год.)

Відносини Київської Русі із Степом. Шлях із “варягів у греки”. Дипломатичні, торговельні, військові зв’язки князів з Візантією. Походи на Константинополь. Угоди Олега. Розширення кордонів Русі. Введення християнства (988 р.), як пріоритет європейського вектору зовнішньої політики Володимира. Ярослав – “тесть Європи”. Переміщення політичного центру княжих земель до Галицько-Волинського регіону. Відносини із Золотою Ордою, Угорщиною, Польщею.

4. Структура навчальної дисципліни

Назви змістових модулів і тем	Кількість годин
--------------------------------------	------------------------

	<i>денна форма</i>						<i>заочна форма</i>					
	Усього	у тому числі					Усього	у тому числі				
		л	п	лаб.	інд.	с.р.		л	п	лаб.	інд.	с.р.
1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	11	12	13
Змістовий модуль 1: Фундаментальні засади ТМПВ												
<i>Теорія міжнародних відносин як наука</i>	4	2	2				6					6
<i>Історії теорій міжнародних відносин</i>	7		2			5	4					4
<i>Методологія міжнародних досліджень</i>	4					4	5					5
<i>Теорія геополітики</i>	4					4	7					7
<i>Сучасні теорії міжнародних відносин</i>	8					8	6	2				4
<i>Сучасні геополітичні концепції</i>	6	4	2				8		2			6
<i>Сучасна світова система</i>	5					5	2					2
<i>Геоісторичні фази планетарного дуалізму</i>	4					4	4					4
<i>Політичний простір міжнародних відносин</i>	6	4	2				4					4
<i>Цивілізаційний вимір міжнародних відносин</i>	7					7	6					6
<i>Міжнародні системи</i>	7		2			5	8					8
<i>Міжнародні актори</i>	6	4	2				6					6
<i>Прогностична функція політичної теорії</i>	5					5	9					9
Разом за модулем 1	73	14	12			47	75	2	2			71
Змістовий модуль 2: Міжнародні інститути та процеси в ТМПВ												
<i>Інструменти міжнародної політики</i>	6	2	2			2						6
<i>Планетарний дуалізм</i>	5					5						8

<i>Закономірності міжнародних відносин</i>	4		2			2					5
<i>Система міжнародних відносин</i>	5					5					5
<i>Міжнародні конфлікти та шляхи їх урегулювання</i>	6	4	2								6
<i>Правове регулювання міжнародних відносин</i>	6					6					6
<i>Зміст і форми міжнародного співробітництва</i>	5					5					4
<i>Міжнародна безпека</i>	6	4	2								4
<i>Міжнародний порядок</i>	6					6					8
<i>Україна та світ</i>	9					9					6
<i>Глобальні процеси сучасності</i>	6	4	2								5
<i>Визначальні події історії міжнародних відносин</i>	5					5					4
<i>Перспективи міжнародного вибору України</i>	8		2			6	2				6
Разом за модулем 2	77	14	12			51	75	2			73
Усього годин	150	28	24			98	150	4	2		144

5. Теми семінарських занять

№ з/п	Назва теми	Кількість годин
1	<p>Тема 1. Теорія міжнародних відносин як наука</p> <p>План</p> <ol style="list-style-type: none"> 1. Предмет теорії міжнародних відносин. 2. Структура і функції теорії міжнародних відносин. 3. Понятійно-категорійний апарат. 	2 год.
2	<p>Тема 2. Сучасні геополітичні концепції</p> <p>План</p> <ol style="list-style-type: none"> 1. Англосаксонська геополітика. 2. Європейська геополітика. 1. Євразійство. 	2 год.

3	<p align="center">Тема 3. Політичний простір міжнародних відносин</p> <p align="center">План</p> <ol style="list-style-type: none"> Сутність і структура політичного простору. Основні властивості політичного простору. Контроль політичного простору. 	2 год.
4	<p align="center">Тема 4. Міжнародні актори</p> <p align="center">План</p> <ol style="list-style-type: none"> Держава: <ol style="list-style-type: none"> імперія; світовий лідер; держава – нація. Міжнародні організації. 	4 год.
5	<p align="center">Тема 5. Інструменти міжнародної політики</p> <p align="center">План</p> <ol style="list-style-type: none"> Сила. Дипломатія. Пропаганда. 	2 год.
6	<p align="center">Тема 6. Міжнародні конфлікти і шляхи їх урегулювання</p> <p align="center">План</p> <ol style="list-style-type: none"> Типології міжнародних конфліктів. Розвиток міжнародного конфлікту. Регулювання міжнародних конфліктів. Міжнародні переговори. 	4 год.
7	<p align="center">Тема 7. Міжнародна безпека</p> <p align="center">План</p> <ol style="list-style-type: none"> Сутність, параметри і види безпеки. Основні загрози безпеці. Механізм підтримання міжнародної безпеки. 	4 год.
8	<p align="center">Тема 8. Глобальні процеси сучасності</p> <ol style="list-style-type: none"> Демографічні процеси і міжнародні відносини. Транснаціоналізм міжнародних відносин. Мондіалізація і глобальний розвиток. Демократичні й неототалітарні тенденції глобального розвитку. 	4 год.
	Разом	24 год

6. Завдання для самостійної роботи

№ з/п	Назва теми	Кількість годин
1	<p align="center"><i>Тема 2. Методологія міжнародних досліджень</i></p> <p align="center">План</p> <ol style="list-style-type: none"> Діалектика. Загальнонаукові методи. Історичні методи. Конкретно-емпіричні методи. Прогностичні методи. 	18 год.
2	<p align="center"><i>Тема 3. Сучасні теорії міжнародних відносин</i></p> <p align="center">План</p> <ol style="list-style-type: none"> Політичний ідеалізм. Політичний реалізм. Школа стратегічного аналізу. 	20 год.

	4. Модерністські теорії міжнародних відносин. 5. Неокласичні теорії.	
3	Тема 11. Планетарний дуалізм як світосистемний феномен План 1. Діалектика взаємодії Сил Суші й Моря. 2. Геополітичний рівень планетарного дуалізму. 3. Форми вияву та функції планетарного дуалізму. 4. Суперечність “Схід – Захід” як цивілізаційний рівень відносин сил планетарного дуалізму. 5. Сутність геополітичної революції. 6. Тенденції розвитку відносин планетарного дуалізму сучасної світової системи.	15 год.
4	Тема 12. Закономірності міжнародних відносин План 1. Закони у сфері міжнародних відносин та їх особливості. 2. Зміст закономірностей міжнародних відносин. 3. Зміст закономірностей в рамках державно-центристської парадигми міжнародних відносин. 4. Універсальні закономірності міжнародних відносин.	25 год
5	Тема 15. Зміст і форми міжнародного співробітництва План 1. Типи міжнародного співробітництва. 2. Інтеграційні процеси. 3. Теоретичні моделі міжнародного співробітництва. 4. Теоретичні моделі міжнародної інтеграції.	20 год.
	Разом	98 год

7. Методи навчання

Основні форми навчального процесу при вивченні дисципліни «Теорія міжнародних політичних відносин»:

- навчальні заняття;
- самостійна робота студентів;
- робота в науковій бібліотеці ЦДПУ імені В. Винниченка та мережі Інтернет;
- контрольні заходи.

Види навчальної роботи студентів:

- лекція з використанням структурно-логічних схем, карт і відеоматеріалів;
- семінарське заняття;
- консультація;
- екзамен.

У процесі вивчення дисципліни «Теорія міжнародних політичних відносин» застосовуються наступні методи навчання:

За типом пізнавальної діяльності:

- пояснювально-ілюстративний;
- репродуктивний;
- проблемного викладу;

- дослідницький;
- відповідно до логіки пізнання;
- аналітичний;
- індуктивний;
- дедуктивний;

За основними етапами процесу:

- формування знань;
- формування умінь і навичок;
- застосування знань;
- узагальнення;
- закріплення;
- перевірка;

За системним підходом:

- стимулювання та мотивація;
- контроль та самоконтроль.

За джерелами знань:

- словесні – розповідь, пояснення, лекція;
- наочні – демонстрація, ілюстрація.

За рівнем самостійної розумової діяльності:

- проблемний;
- частково-пошуковий;
- дослідницький;
- метод проблемного викладання.

8. Методи контролю

Оцінювання якості знань студентів, в умовах організації навчального процесу за кредитно-трансфертною накопичувальною системою здійснюється шляхом поточного, підсумкового (семестрового) контролю за 100-бальною шкалою оцінювання, за шкалою ECTS та національною шкалою оцінювання.

9. Поточний контроль

Поточний контроль – це оцінювання навчальних досягнень студента (рівень теоретичних знань та практичні навички з тем, включених до змістових модулів) під час проведення аудиторних занять, організації самостійної роботи, на консультаціях (під час відпрацювання пропущених занять чи за бажання підвищити попереднє оцінювання) та активності студента на занятті.

Поточний контроль реалізується у формі опитування, виступів на семінарських заняттях, експрес-контролю, контролю засвоєння навчального матеріалу, запланованого на самостійне опрацювання студентом тощо.

Форми участі студентів у навчальному процесі, які підлягають поточному контролю:

- виступ з основного питання;
- усна доповідь;
- доповнення, запитання до того, хто відповідає, рецензія на виступ;

- участь у дискусіях, інтерактивних формах організації заняття.
- аналіз джерельної та монографічної літератури;
- письмові завдання (тестові, контрольні, творчі роботи, реферати тощо);
- самостійне опрацювання тем;
- підготовка тез, конспектів навчальних або наукових текстів;
- систематичність роботи на семінарських заняттях, активність під час обговорення питань.

Критеріями оцінки є:

усні відповіді:

- повнота розкриття питання;
- логіка викладання, культура мови;
- емоційність та переконаність;
- використання основної та додаткової літератури;
- аналітичні міркування, уміння робити порівняння, висновки;

виконання письмових завдань:

- повнота розкриття питання;
- цілісність, системність, логічність, уміння формулювати висновки;
- акуратність оформлення письмової роботи.

Максимальний бал за виступ з питань певної теми модуля на **семінарському занятті – 5 балів:**

- **5-4 б.** ставиться, коли студент повністю засвоїв теоретичний матеріал, логічно викладає його, пов'язуючи з вивченим раніше, бачить міжпредметні зв'язки, наводить аргументи, робить покликання на потрібну літературу. Обов'язковим є ознайомлення з додатковою літературою, її опрацювання і використання під час розкриття питання. Студент робить висновки, висловлює гіпотези, дискутує.
- **2,5-3 б.** ставиться, коли студент засвоїв теоретичний матеріал, вільно викладає його, наводить приклади, однак є незначні проблеми з усвідомленням системних зв'язків, коментарем теоретичного матеріалу. Не завжди дотримується логіки викладу, припускається незначних помилок чи неточностей.
- **1,5-2 б.** ставиться студентові, який засвоїв матеріал на рівні переказування, відтворює вивчене не завжди логічно, припускається помилок.
- **0,5-1 б.** одержує студент, який невпевнено переказує матеріал, не завжди вправно ілюструючи його. Під час відповіді потребує допомоги, допускається помилок.

Студент, який не з'являвся на заняття (з поважних причин, підтверджених документально), а отже, не мав **поточних оцінок**, має право повторно пройти поточний контроль під час консультацій. На консультаціях студент може відпрацювати пропущені семінарські заняття, захистити реферати, а також ліквідувати заборгованості з інших видів навчальної роботи.

Дві контрольні роботи у формі чотирирівневих завдань передбачено за результатами вивчення тем модуля 1 і модуля 2.

Тривалість виконання контрольних завдань не повинна перевищувати двох академічних годин.

До контрольних робіт допускаються всі студенти незалежно від результатів поточного контролю.

Для проведення контрольних робіт розроблено контрольні завдання двох варіантів, які є рівнозначні за трудомісткістю.

За виконання контрольних робіт студент отримує бали, які враховуються в процесі розрахунків підсумкової семестрової оцінки:

- максимальна кількість балів – **10 (1-ша робота), 10 (2-га робота).**

10. Підсумковий контроль

З дисципліни «*Теорія міжнародних політичних відносин*» передбачена така форма семестрового контролю, як *екзамен*, який проводиться під час екзаменаційної сесії у визначену навчальним планом дату.

Підсумкова кількість балів з дисципліни (максимум 100 балів) визначається як сума балів поточного контролю (максимум 60 балів) і екзаменаційного контролю (максимум 40 балів). Екзамен виставляється за результатами поточного і екзаменаційного контролю у формі сумми.

Усім студентам, які повністю виконали навчальний план і позитивно атестовані з цієї дисципліни (набрали не менше 60 % від 100 балів), сумарний результат семестрового контролю в балах та п'ятирівневою шкалою «відмінно», «добре», «задовільно», «незадовільно з можливістю повторного складання», «незадовільно з обов'язковим повторним вивченням дисципліни» за шкалою ECTS заноситься у Відомість обліку успішності, Залікову книжку студента. Заповнена та оформлена відомість обліку успішності повертається у деканат у визначений термін особисто викладачем.

У випадку отримання менше 60 балів (FX,F) за результатами семестрового контролю, студент обов'язково здійснює перескладання для ліквідації академзаборгованості.

11. Розподіл балів, які отримують студенти

Дисципліна «Теорія міжнародних політичних відносин»

Поточне тестування та самостійна робота								Сума
№ 1				№ 2			№ 3	Підсумкова семестрова
Т. 1	Т.2	Т. 3	КР 1	Т. 4	Т. 5	КР 2	Т. 6	
5	5	5	10	5	5	10	5	60
Екзаменаційний контроль								
Відповідь на питання комплексного екзаменаційного білета								40

T1, T2 ... T9 – теми розділів.

Шкала оцінювання: національна та ЄКТС

Сума балів за всі види навчальної діяльності	Оцінка за національною шкалою	
	для екзамену, курсового проекту (роботи), практики	для заліку
90-100	відмінно	зараховано
82-89	добре	
74-81		
64-73		
60-63	задовільно	
35-59	незадовільно з можливістю повторного складання	не зараховано з можливістю повторного складання
1-34	незадовільно з обов'язковим повторним вивченням дисципліни	не зараховано з обов'язковим повторним вивченням дисципліни

12. Питання до екзамену

1. Сутність, цілі та принципи міжнародної політики.
2. Міжнародні відносини як предмет ТМПВ.
3. Понятійно-категоріальний апарат ТМПВ.
4. Взаємозв'язок зовнішньої і внутрішньої політики держави.
5. Закономірності і тенденції міжнародних відносин.
6. Міжнародні відносини в історії соціально-політичної думки.
7. Ідеалізм в науці про міжнародні відносини.
8. Політичний реалізм в теорії міжнародних відносин.
9. Марксистське розуміння сутності міжнародних відносин.
10. Сучасні підходи в ТМПВ.
11. Сутність системної теорії.
12. Особливості системного підходу в аналізі міжнародних відносин.
13. Типи, структури і закони функціонування міжнародних систем.
14. Теорії міжнародних систем М.Каплана, С. Хоффмана, Р. Роузкранца.
15. Історичні етапи розвитку міжнародних систем.
16. Особливості формування сучасної системи міжнародних відносин.
17. Типи міжнародних акторів та їх ієрархія.
18. Сутність і роль держави як учасника міжнародних відносин.
19. Недержавні учасники міжнародних відносин.
20. Поняття цілей і засобів у міжнародних відносинах.
21. Основні компоненти зовнішньополітичної могутності міжнародного актора.
22. Роль сили в міжнародних відносинах. Збройне насилля і його форми.
23. Поняття національного інтересу.
24. Структура національного інтересу. Національні інтереси України.
25. Глобалізація і національний інтерес.
26. Поняття безпеки та основні теоретичні підходи до її вивчення.
27. Основні загрози міжнародній безпеці. Нові глобальні загрози.
28. Механізми підтримання міжнародної безпеки.
29. Історичні форми і особливості регулятивної ролі міжнародного права.
30. Основні принципи сучасного міжнародного права. Статут ООН.
31. Права людини і міжнародне гуманітарне право.
32. Мораль у міжнародних відносинах.
33. Роль міжнародних організацій в міжнародних відносинах.
34. Аналіз структури і функціональних повноважень ООН.
35. Аналіз структури і функціональних повноважень ОБСЄ.
36. Аналіз структури і функціональних повноважень НАТО.
37. Аналіз структури і функціональних повноважень ЄС.
38. Аналіз структури і функціональних повноважень Рада Європи.
39. Аналіз структури і функціональних повноважень СНД.
40. Міжнародні економічні та фінансові організації.
41. Сутність поняття “дипломатія”.
42. Форми і методи дипломатії.
43. Функції дипломатії.

44. Особливості сучасної дипломатії.
45. Сутність і типологія міжнародних конфліктів.
46. Розвиток конфлікту: основні фази.
47. Особливості сучасних міжнародних конфліктів.
48. Проблеми розв'язання воєнних конфліктів.
49. Поняття і типи міжнародного співробітництва.
50. Міжнародне співробітництво з позицій політичного реалізму та ліберальної парадигми.
51. Співробітництво та інтеграційні процеси у XXI ст..
52. Єврорегіони як специфічна форма міжнародного співробітництва.
53. Нова світова структура.
54. Україна в сучасній системі міжнародних відносин.
55. Основні загрози безпеці України на сучасній міжнародній арені.
56. Політична, військова, цивілізаційна, комунікаційна, інформаційна, демографічна, економічна форми просторового контролю.
57. Функції політичного простору: фронтальна, лінійна, осередкова.
58. Модерністські теорії міжнародних відносин. Дискусії традиціоналістів та модерністів.
59. Теорія “національного інтересу” американського вченого Г. Моргентгау.
60. Теоретичні засади панславізму.
61. Міжнародна пропаганда: сутність, призначення, напрями, типологія.
62. Форми дипломатичної діяльності.
63. Доктрина балансу сил і “теорія доміно”.

13. Рекомендована література

а) Основна література:

1. Артюхина-Московенко В.И., Злобин А.А.. Основы теории международных отношений. – М., 1988.
2. Богатуров А.Д., Косолапов Н.А., Хрусталеv М.А. Очерки теории и политического анализа международных отношений. – М., 2002.
3. Введение в теорию международных отношений: Учеб. пособие. – М., 2001.
4. Введение в теорию международных отношений и анализ внешней политики: Учеб. пособ. – СПб., 2001.
5. Горохов В.Н. История международных отношений. 1918 – 1939: Курс лекций. – М., 2004.
6. Дебидур А. Дипломатическая история Европы. Священный Союз от Венского до Берлинского конгресса. 1814 – 1878. – I т. – Ростов-на-Дону, 1995.
7. Дюрозель Ж.Б. Історія дипломатії від 1919 року до наших днів. – К., 1995.
8. Энно Ди Нольфо. История международных отношений (1918 – 1999): В 2 т. – М., 2003.
9. Зінченко А.А. Історія дипломатії: від давнини до нового часу. – К., 2005.
10. Історія міжнародних відносин України (XX ст.): Текст лекцій. – Львів, 1996.
11. Камінський А. Вступ до міжнародних відносин. – Львів, 1995.

12. Камінський А. Основи міжнародних відносин. – Львів, 2001.
13. Коппель О.А., Пархомчук О.С. Міжнародні відносини ХХ століття. – К., 1999.
14. Крушинський В.Ю., Манжола В.А. Міжнародні відносини та світова політика 1945 – 1980. Дати. Події. Факти: Навч. посіб. – К., 2007.
15. Мальський М.З., Мацяк М.М. Теорія міжнародних відносин: Підручн. 3-е вид. – К., 2007.
16. Манжола В.А., Гайдуков П.Ф., Губерський Л.В. та ін. Міжнародні відносини та зовнішня політика. 1945 – 1970-ті роки. – К., 1999.
17. Мартиненко А.К., Мартиненко Б.А. Міжнародні відносини 1945 – 1975 років. – К., 2004.
18. Марущак М.Й. Історія дипломатії ХХ століття: Курс лекцій. – Львів, 2000.
19. Миротворення: теорія, методологія, прикладний аналіз. – М., 2005.
20. Міжнародні відносини та зовнішня політика (1945 – 70-ті роки): Підручн. – К., 2003.
21. Міжнародні відносини та зовнішня політика (1980 – 2000 рр.): Підручн. – К., 2001. [В, 50]
22. Міжнародні відносини: історія, теорія, економіка. – Львів, 2002.
23. Наринський М.М. История международных отношений. 1945 – 1975. – М., 2004.
24. Нариси з історії дипломатії України. – К., 2001.
25. Современные международные отношения и мировая геополитика. – М., 2004.
26. Табачник Д.В. Українська дипломатія: нариси історії (1917 – 1990 рр.): Навч. посібн. для студ. – К., 2006.
27. Теория международных отношений на рубеже столетий. – М., 2002.
28. Теория международных отношений: Хрестоматия. – М., 2002.
29. Троян С.С. Вступ до теорії міжнародних відносин: Навч. пос. – К., 2000.
30. Україна у міжнародних відносинах ХХ століття: Навч. посібн. – Львів, 2004.
31. Теория международных отношений на рубеже столетий. – М., 2002.
32. Хонин В.Н. Теория международных отношений. Общая часть. – К., 2005.
33. Цыганков П.А. Теория международных отношений. – М., 2002.
34. Шепелєв М.А. Теорія міжнародних відносин. – К., 2002.

б) Додаткова література:

1. Агитон К. Альтернативный глобализм: новые мировые движения протеста. – М., 2004.
2. Альтернативные пути к цивилизации. – М., 20002.
3. Аннан К.А. Ми народи: Роль Організації Об'єднаних Націй у ХХІ ст. – К., 2000.
4. Антиглобализм и глобальное управление: доклады, дискуссии, справочные материалы. – М., 2006.

5. Актуальні проблеми міжнародних відносин: Зб. наук. праць. Вип. 32. – Ч. 1–2. – К., 2002.
6. Арон Р. Мир і війна між націями. – К., 2000.
7. Бек У. Что такое глобализация? – М., 2001.
8. Белорус О.Г. Глобальные трансформации и стратегии развития. – К., 2000.
9. Белорус О.Г. Экономическая система глобализма. – К., 2003.
10. Бжезінський Зб. Велика шахівниця. – К., 2000.
11. Бжезинский Зб. Выбор. Глобальное господство или глобальное лидерство. – М., 2004.
12. Білорус О.Г. Глобалізація і національна стратегія України. – К., 2001.
13. Білорус О.Г., Кримський С.Б., Павленко Ю.В. Глобалізація і безпека розвитку. – К., 2001.
14. Бовин А.Е. Мирное сосуществования. История. Теория. Политика. – М., 1988.
15. Богатуров А.Д. Великие державы на Тихом океане: История и теория международных отношений в Восточной Азии после Второй мировой войны (1945 – 1995). – М., 1997.
16. Бодрук О.С. Структура воєнної безпеки: національний та міжнародний аспекти. – К., 2001.
17. Бруз В.С. ООН: врегулювання міжнародних конфліктів. – К., 1993.
18. Братимов О.В., Горский Ю.М., Делягин М.Г., Коваленко А.А. Практика глобализации: игры и правила новой эпохи. – М., 2000.
19. Брендон П. Упадок и разрушение Британской империи. – 1781 – 1997. – М., 2000.
20. Брестский мир. – М., 1992.
21. Буткевич В.Г., Мицик В.В., Задорожній О.В. Міжнародне право: основи теорії. – К., 2002.
22. Валлерстайн И. Анализ мировых систем и ситуация в современном мире. – СПб., 2001.
23. Василенко И.А. Политическая глобалистика. – М., 2000.
24. Вейцківський І.І. Зовнішня політика країн Західного Середземномор'я в 264 – 219 рр. до х. е. – Львів, 1959.
25. Видрін Д., Табачник Д. Україна на порозі ХХІ ст. Політичний аналіз. – К., 1995.
26. Введение в геополитику. – М., 2001.
27. Віднянський С.В., Мартинов А.Ю. Об'єднана Європа: від мрій до реальності. Історичні нариси про батьків-засновників Європейського Союзу. – К., 2009. – 376 с.
28. Военная политология. – М., 1993.
29. Война и политика. 1939 – 1941. – М., 1999.
30. Волковский Н.Л. История информационных войн: В 2-х ч. – СПб., 2003.

31. Волес В., Волес Г. Творення політики у Європейському Союзі. – К., 2004.
32. Восток / Запад. Региональные подсистемы и региональные проблемы международных отношений. – М., 2002.
33. Вторая мировая война. Актуальные проблемы. – М., 1995.
34. Гайдуков Л.Ф., Кремень В.Г., Губерський Л.В. та ін. Міжнародні відносини та зовнішня політика. – К., 2001.
35. Галака С.П. Проблема нерозповсюдження ядерної зброї у міжнародних відносинах. – К., 2002.
36. Гаджиев К.С. Введение в геополитику. – М., 2001.
37. Греков И.Б. Очерки по истории международных отношений Восточной Европы XIV – XVI вв. – М., 1963.
38. Гальковский Н. Борьба христианства с остатками язычества в Древней Руси. – М., 2000.
39. Гелд Д. Мак-Грю. Глобалізація / Антиглобалізація. – К., 2004.
40. Глобалізація: Учебн. – М., 2008.
41. Глобалізація і безпека розвитку. – К., 2001.
42. Гриневский О. Тайны советской дипломатии. – М., 2000.
43. Губський Б.В. Євроатлантична інтеграція України. – К., 2003.
44. Голуб Н., Клімкін П. Україна та міжнародні організації. – Інформ.-дов. вид. – К., 2003.
45. Глобальное общество: новая система координат (подходя к проблеме). – СПб., 2000.
46. Глобализация. Конфликт или диалог цивилизаций? – М., 2002.
47. Глобалізація і безпека розвитку. – К., 2001.
48. Говард М. Війна в європейській історії. – К., 2000.
49. Гуменюк Б.І. Основи дипломатичної та консульської служби. – К., 1998.
50. Гуменюк Б.Ш., Щерба О.В. Сучасна дипломатична служба: Навч. посібн. – К., 2001.
51. Дайнен Д. Дедалі міцніший союз. Курс європейської інтеграції – К., 2006.
52. XX век: основные проблемы и тенденции международных отношений. – М., 1997.
53. Децинський Л., Панюк А. Міжнародні відносини України: історія і сучасність. – Ч. 1. – Львів, 2002.
54. Деятельность Организации Объединенных Наций по поддержанию мира. – М., 1997.
55. Дюпон Р.Э., Дюпон Т.Н. Всемирная история войн. Кн. 1–4. – СПб., 2000.
56. Документы международных отношений и внешней политики СССР (1917 – 1945). – М., 1996.
57. Европа между миром и войной. 1918 – 1939. – М., 1992.
58. Європейська інтеграція. – К., 2007.
59. Європейський союз. Консолідовані договори. – К., 1999.

60. Європейська інтеграція. – К., 2007.
61. Жигунин В.Д. Международные отношения эллинистических государств в 280– 220 гг. до н. э. – Казань, 1980.
62. Зернецька О.В. Глобальний розвиток систем мирових комунікацій і міжнародні відносини. – К., 1999.
63. Здесенко А.П. Конфліктологія: Навч. пос. – Д., 1999.
64. Зленко А.М. Дипломатія і політика України в процесі динамічних геополітичних змін. – Х., 2003.
65. Илюхина Р.М. Лига Наций 1919– 1934. – М., 1989.
66. История войн и конфликтов: В 2 т. – М., 1997.
67. История международных отношений и внешней политики России. – М., 2002.
68. История международных отношений и внешней политики СССР. 1917 – 1987. – Т. 1–3. – М., 1986.
69. История международных отношений и внешней политики СССР. 1968 – 1978. – М., 1979.
70. Кальвакоресси П. Мировая политика после 1945 года: В 2 кн. – М., 2000.
71. Камінський Є., Дашкевич А. Політика США щодо України. Витоки. Концептуальні основи. Практична еволюція. – К., 1998.
72. Кандалов Ю.И. Международные отношения. – М., 1981.
73. Кисилёв В.И. Палестинская проблема в международных отношениях: региональный аспект. – М., 1988.
74. Киссинджер Г. Дипломатия. – М., 1999.
75. Колосов В.А., Мироненко Н.С. Геополитика и политическая география: Учебн 2002.
76. Конкурентоспроможність економіки України в умовах глобалізації. – К., 2005.
77. Конфліктологія. – Харків, 2002.
78. Крылов С.Б. История создания ООН разработка текста устава ООН. – М., 1960.
79. Копійка В.В. Європейський Союз: Досвід розширення і Україна. – К., 2005.
80. Корж Г. Афганское досье: Война СССР в Афганистане. – Харьков, 2003.
81. Косевцов В., Бінько І. Національна безпека України: проблеми та шляхи реалізації пріоритетних національних інтересів. – К., 1996.
82. Кремень В.Г. та ін. Україна в контексті глобалізму. – К., 1998.
83. Критерії членства СОТ, ЄС та НАТО: інтеграційні перспективи України: Аналітичне дослідження. – Вид. 2-е. – К.: Інститут євроатлантичного співробітництва, 2004.
84. Кулик О., Сардачук П. Елементи дипломатичного протоколу і дипломатичної практики в історії України. – Львів, 2000.

85. Латинская Америка в международных отношениях. XX век: В 2 т. – М., 1998.
86. Лебедева М.М. Мировая политика. – М., 2003.
87. Лебедева М.М. Политическое урегулирование конфликтов: Учеб. пособ. – М., 1999.
88. Литвин В. Україна: Європа чи Євразія? – К.: Терра, 2004. – 512 с.
89. Лиштенан Ф. Россия входит в Европу: Императрица Елизавета Петровна и война за Австрийское наследство. 1740 – 1750. – М., 2000.
90. Мадисон В.В., Шахов В.А. Політологія міжнародних відносин. – К., 1997.
91. Межгосударственные отношения и дипломатия на Древнем Востоке. – М.: Наука, 1987. – 308 с.
92. Мережко О.О. Право міжнародних договорів: сучасні проблеми теорії і практики. – К., 2002.
93. Мир между войнами. Избранные документы по истории международных отношений 10-х – 40-х гг. – М., 1996.
94. Международные отношения на Дальнем Востоке в послевоенные годы. – М., 1978. – Т. 1–2.
95. Международные конфликты. – М., 1972.
96. Международные отношения в Азиатско-Тихоокеанском регионе. – М., 1979.
97. Международные отношения: социологические подходы. – М., 1998.
98. Международные отношения как объект изучения. – М., 1993.
99. Международные отношения после второй мировой войны. – Т. 1–2. – М., 1962.
100. Международное право. – М., 2000.
101. Мировая политика: теория, методология, прикладной анализ. – М., 2005.
102. Мировые войны XX века: В 4-х кн. – М., 2002.
103. Многоликая глобализация. – М., 2004.
104. Назаренко А.В. Древняя Русь на международных путях: Междисциплинарные очерки культурных, торговых, политических связей IX – XII веков. – М., 2001.
105. НАТО: Довідник. – К., 1997.
106. Овсій І.О. Зовнішня політика України (від давніх часів до 1944 року). – К., 2002.
107. Олимпиев А.Ю. Ближний и Средний Восток: актуальные проблемы международных отношений. – М., 2004.
108. Опришко В.Ф. Міжнародне економічне право: Підручник. – К., 1995.
109. Организация Варшавского договора: Документы и материалы. – М., 1986.
110. Основные сведения об Организации Объединенных Наций. – М., 1991.
111. Панарин А.С. Глобальное прогнозирование. – М., 2000.
112. Панарин А.С. Православная цивилизация в глобальном мире. – М., 2002.

113. Панченкова М.Т., Шерemet В.И. Международные отношения на Балканах в 1815 – 1830 гг. – М., 1983.
114. Петречко О.М. Зовнішня політика Римської імперії в I ст. н. е. – Львів, 1998. – 103 с.
115. Політика європейської інтеграції: Навч. посіб. – К., 2007.
116. Попов В.И. Современная дипломатия. Теория и практика. Дипломатия – наука и искусство. – М., 2000.
117. Приватизация мировой политики: локальные действия – глобальные результаты. – М., 2008. – 280 с.
118. Протопопов А.С., Козьменков В.М., Елманова Н.С. История международных отношений и внешней политики России (1648 – 2000). – М., 2003.
119. Рамочная Конвенция о защите национальных меньшинств. Совет Европы. – К., 1995.
120. Репецкий В.М. Дипломатичне і консульське право. – Львів, 2002.
121. Родионова И. Глобальные проблемы человечества. – М., 1994.
122. Розширення Європейського Союзу: вплив на відношення України з центральноевропейськими сусідами. – К., 2004.
123. Скаленко А. Глобальные резервы роста: информация + интеллект + инновации. – К., 2000.
124. Сорос Дж. Криза глобального капіталізму. Відкрите суспільство під загрозою. – К., 1999.
125. Современные международные отношения. – М., 2001.
126. Современные международные отношения: Учебник для студ. – М., 2000. – 284 с.
127. Современные международные отношения и мировая политика. – М., 2004.
128. Соловйова В. Дипломатична діяльність Українських національних урядів 1917 – 1921 // К. – Донецьк: Юго-Восток, 2006.
129. США и Европа: перспективы взаимоотношений на рубеже веков. – М., 2000.
130. 1992 год: новые контуры Западной Европы. – М., 1992.
131. Удовик С.Л. Глобализация: семиотические подходы. – К., 2007.
132. Україна в процесах міжнародної інтеграції. – Харків, 2003.
133. Україна та Росія у системі міжнародних відносин: стратегічна перспектива. – К., 2001.
134. Українська дипломатична енциклопедія: У 2 т. – К., 2004.
135. Уроки 11 вересня: проблеми глобальної та національної безпеки. – К., 2002.
136. Уткин А.И. Глобализация: процесс и осмысление. – М., 2001.
137. Уткин А.И. Мировой порядок XXI века. – М., 2001.

138. Уткин А.И. Россия и Запад: история цивилизаций. – М., 2000.
139. Федотов А.П. Глобалистика как новая наука о современном мире. – М., 2002.
140. Фельдхем Р.Дж. Настольная книга дипломата. – Минск, 2004.
141. Фукуяма Ф. Великий разрыв. – М., 2004.
142. Фукуяма Ф. Конец истории. – М., 2000.
143. Фукуяма Ф. Наше постчеловеческое будущее: Последствия биотехнологической революции. – М., 2000.
144. Хорошківський В. Співробітництво України з міжнародними фінансовими організаціями: еволюція, теорія, практика. – К., 2002.
145. Хрестоматия по истории международных отношений. Вып. 1. Европа и Америка / Сост. В.И. Киселёва, Л.Е. Кертман, М.Т. Панченкова, Е.Е. Юровская. – М., 1963.
146. Цветков Г.М. Міжнародні відносини і зовнішня політика в 1917 – 1945 рр.: Навч. посібн. – К., 1997.
147. Цыганков П.А. Раймон Арон о политической науке международных отношений. Власть и демократия: Сб. статей. – М., 1992.
148. Цыганков П.А. Международные отношения. – М., 1996.
149. Цивилизационные модели современности и их исторические корни. – К., 2002.
150. Чекаленко Л.Д. Витоки української дипломатії. – К., 2010.
151. Чекаленко Л.Д. Зовнішня політика України: Підручник для студ. ВНЗ. – К., 2006.
152. Шевченко С.І. Україна в міжнародних і економічних відносинах (1950 – 1980-і рр.). – Кіровоград, 2006.
153. Шеленкова Н.Б. Европейская интеграция: политика и право: – М., 2008.
154. Шепелев М.А. Глобальный мир. Ondo nuovo и новая политическая наука. – Д., 2002.
155. Шлемко В., Бінько І. Економічна безпека України: сутність і напрями забезпечення. – К., 1997.
156. Шульгин О. Без території. – К., 1998.
157. Яковец Ю.В. Глобализация и взаимодействие цивилизаций. – М., 2003.

Наукова література:

1. Холодная война: Новые подходы, новые документы. – М., 1995.
2. Україна в сучасному геополітичному просторі: теоретичний і прикладний аспекти. – К., 2002.
3. Рябчик М. Дві України: реальні межі, віртуальні війни. – К., 2003.
4. Перепелиця Г.М. Без'ядерний статус і національна безпека України. – К., 1998.
5. Проблеми і перспективи української зовнішньої політики. – Торонто – Оттава, 1996.

6. Павленко Ю.В. История мировой цивилизации. – К., 2002.
7. Міжнародні економічні відносини: Історія міжнародних економічних відносин. – К., 1992.
8. Мережі і війни. Майбутнє терору, злочинності і бойових дій. – К., 2005.
9. Копійка В., Шинкаренко Т. Європейський Союз: заснування, етапи становлення. – К., 2001.
10. Козик В.В., Панкова Л.А., Даниленко Н.Б. Міжнародні економічні відносини: Навч. посібн. – К., 2000.

Адреси ІНТЕРНЕТ

Тематичні сторінки

1. Всесвітній соціальний форум. – <http://www.forumsocialmundial.org.br/>
2. Європейська історія – <http://library.byu.edu/~rdh/>
3. Європейський огляд – <http://www.europeonline.com/>
4. Історія США – <http://www.msstate.edu/archives/>
5. Історія зарубіжних держав – <http://www.mavicanet>
6. Історія зарубіжних держав – <http://www.hronos.km.ru>
7. Канал історії – <http://www.historychannel.com>
8. Історія війн – <http://www.militera.lib.ru>
9. Світова політика – <http://www.globalpolicy.org/resource/>
10. Проект «Холодна війна» – <http://cwihip.si.edu>
11. Проект «Холодна війна» – <http://www.coldwar.ru>
12. Ресурси з істерії – <http://kuhttp.cc.ukans.edu/history/>
13. Мережа «Історія» – <http://www.thehistorynet.com>.
14. США – ЄС – <http://www.usia.gov/topical/pol/atlcomm/>

Офіційні сторінки

15. США – <http://www.whitehouse.gov>
16. Британія – <http://www.number-10.gov.uk>
17. Франція – <http://www.sv.vtcom.fr/ftv/pres/ely/>
18. Німеччина – <http://www.government.de>
19. Італія – <http://www.italyemb.nw.dc.us/italy/>

Міжнародні організації

20. СОТ – <http://www.wto.org>
21. Грінпіс – <http://www.greenpeace.org>
22. ЗЕС – <http://www.weu.int>
23. Європейський Союз – <http://europa.eu.int>
24. МБРР – <http://www.worldbank.org>
25. МВФ – <http://www.imf.org>
26. Міжнародна Амністія – <http://www.oneworld.org>
27. НАТО – <http://www.nato.int>
28. ООН – <http://www.un.org>
29. Мережа міжнародних організацій – <http://www.ned.org>